

Stimați membri ai Comisiei de revizuire a Regulamentului de Organizare și Funcționare Internă a CPR,

Alexa Petrică, Constantinescu Daniel, Duvac Ion, Grădinaru Ilie, Grigoraș Călin, Iancu Valeriu, Iliescu Dragoș, Ion Bogdan Cezar, Nedelcea Cătălin,

Suntem profesioniști ai Asociației de psihoterapie sistemică de cuplu și familie Pro Familia (în continuare **ATF-PF**), asociație cu sediul în Miercurea-Ciuc, respectiv centru de formare în Cluj-Napoca.

Asociația noastră, **constituită în 2005**, este avizată de Colegiului Psihologilor din România (nr. RF-II-HR-33/10.10.2007) la propunerea Comisiei de Psihologie Clinică și Psihoterapie, în calitate de asociație furnizoare de formare profesională complementară și de formare profesională continuă **în metoda psihoterapiei sistemice de cuplu și familie**.

ATF-PF din 2017 este membră cu drepturi depline a Camerei Instituțiilor Formatoare a Asociației Europene de Terapia Familiei (European Family Therapy Association Training Institute Chamber (**EFTA-TIC**)).

Salutăm demersul CPR de a reînprospăta reglementările, standardele de calitate ale exercitării specializării de psiholog și a formării în domeniu. Apreciam sincer spațiul democratic creat de CPR în vederea facilitării dialogului dintre Colegiu și specialiștii din domeniu pe teme de mare interes care privesc profesia de psiholog și cele asimilate acesteia.

Asociația noastră formatoare până acum a trimis feedback pentru prima etapă de revizuire a **Codului Deontologic și a celui de Procedură**. Nu am reușit să trimitem feedback la proiectele privind *Standardele de calitate ale programelor de formare profesională a psihologilor cu drept de liberă practică și la Reglementarea activității de supervizare profesională în psihologie*. Sperăm să avem ocazia în runda de dezbateri care credem că mai urmează.

Știm că prin prezentul feedback vă solicităm răbdarea, dar vă adresăm respectuos rugămintea de a-l citi ad integrum deoarece este de bună credință și la rândul nostru am citit și analizat serios prezentul ROFI și celelalte documente proiect ale CPR și am depus un considerabil efort pentru a ne oferi observațiile cu scopul de a contribui la, credem noi, îmbunătățirea ROFI și pentru a susține propunerile noastre cu argumente ancorate în trimiteri la textele standardelor de calitate ale formării în sfera psihoterapiei elaborate de entități de referință din UE, MB, SUA etc. și cele internaționale. Feedback-ul nostru la ROFI privește domeniul psihoterapiei.

Potrivit cunoștințelor noastre în Europa nu există criterii unice agreate de către diversele corpuri profesionale care reglementează formarea psihoterapeuților (Aherne, Smith, Whelan, Hickey, Kirwan și Coffey, 2017). Există **două organizații umbrelă mari** care reprezintă psihoterapeuții: unul care

reprezintă psihologii specializați în domeniul psihoterapiei (European Federation of Psychological Associations - **EFPA**, care a elaborat un sistem de competențe în psihoterapie sprijinindu-se pe cele inițial elaborate de BPS în 2005, operând cu 6 principii supra-ordonate și 109 competențe) și unul care **reprezintă psihoterapeuții dintre care nu toți sunt absolvenți de psihologie** (European Association of Psychotherapies - **EAP**, care la rândul său a încheiat varianta finală a propriului sistem de competențe european pentru psihoterapie, operând cu 13 domenii supra-ordonate și 115 competențe centrale). EFPA privește psihoterapia ca fiind **o specializare a psihologiei**, EAP privește psihoterapia ca fiind **o profesie de sine stătătoare** (care nu aparține exclusiv profesiei de psiholog și a niciunei alte profesii, ci se clădește prin formare). Primul pune un accent mai mare în formarea psihoterapeuților pe **traectoria academică**. Cel de al doilea pe **traectoria asociațiilor profesionale furnizoare de formare**.

Aherne și colab. (2017) după un studiu comparativ riguros al standardelor de calitate ale EFPA și EAP au ajuns la concluzia potrivit căruia cele mai multe se suprapun, iar din diferențele care există în cadrul fiecărui sistem față de cealaltă, ar putea învăța fiecare corp profesional într-o manieră fundamentată pe respect reciproc, deschidere, dialog.

Studiind direct - din nou cu ocazia pregătirii acestui document - standardele de formare și acreditare ale forurilor din referință din lume, **poziția pe care ATF-PF se situează este cea anterior citată, adică a respectului reciproc, al deschiderii și dialogului, al învățării din punctele forte ale celor două sisteme de competențe elaborate de cele două organisme între care există de multă vreme o tensiune infuzată și în multe țări europene, fiecare dintre acestea găsind sau fiind pe cale să își găsească la un moment dat, o soluție proprie.**

Dacă înțelegem corect strategia pe care intenționează pe viitor să o adopte CPR este aceea potrivit căreia dorește ca și pe mai departe psihoterapeuții la noi în țară să se poată forma pe ambele căi: în asociații profesionale și în universități. Istoricul dezvoltării domeniului psihoterapiei în România - până în prezent - demonstrează faptul că psihoterapeuții s-au format în cea mai mare parte în cadrul **asociațiilor profesionale**, existând și ruta formării combinate - cel puțin în ceea ce privește unele școli/modele de psihoterapie - adică masterate desfășurate de **universități** acreditate pentru formarea teoretico-metodologică plus supervizarea practicii clinice și eventual autocunoaștere/dezvoltare personală în cadrul unor asociații profesionale furnizoare de formare.

Sperăm că interpretarea noastră este corectă, deoarece astfel și numai astfel demersul creșterii standardelor de formare și de acreditare nu va conduce la pierderi nenesare și foarte păguboase pentru profesie prin reducerea autonomiei - până în prezent garantată de CPR - asociațiilor formatoare care merită acreditarea CPR.

Apreciem faptul că, potrivit Liniilor directe ale profesiei de psiholog, CPR dorește în mai mare măsură europenizarea și internaționalizarea domeniului psihoterapiei îmbrățișând standardele de formare ale ambelor organisme europene anterior menționate și a altor entități de profil europene și internaționale. În lupta pentru stabilirea "proprietății de drept asupra psihoterapiei", CPR alege o poziționare prin care pe de o parte, va

putea păstra tradiția formărilor în cadrul asociațiilor profesionale (conservând diversitatea școlilor/modelelor și atuurile formator-supervizorilor care pe lângă pregătirea ca formatori și supervizori dețin și o remarcabilă experiență practică în domeniul psihoterapiei), pe de altă parte va putea fortifica formarea în domeniul psihoterapiei în sfera academică în combinație sau nu (după caz) cu părți din programele de formare profesională desfășurate de asociații formatoare de profil (punând accent pe modelul scientist-practitioner, respectiv facilitând cercetarea de bună calitate în domeniu).

Considerăm sincer că **spre deosebire de mai multe state europene** (în care una dintre cele două rute ale formării în domeniu a câștigat lupta impunându-și propria viziune asupra realității privind proprietatea asupra psihoterapiei), **România se află într-o poziție cu adevărat avantajoasă - aceea de a putea conserva ambele căi și de a putea facilita dialogul, cooperarea dintre cele două comunități de specialiști în folosul fertilizării încrucișate și dezvoltării domeniului psihoterapiei.**

Cu respect,

Cluj-Napoca

Dr. Školka Enikő - președinte Comisia Profesională ATF-PF
Psiholog principal Antal Attila - președinte ATF-PF
lector. univ. Dr. Carmen Costea-Bărluțiu - președinte Comisia Etică a ATF-PF

25.10.2018.

Regulament de Organizare și Funcționare Internă a Colegiului Psihologilor din România
[Draft 2018-09-12]
Formular pentru feedback/observații/modificări propuse

„Definițiile nu sunt neutre. Nu sunt doar unelte inocente care ne permit să descriem realitatea. Acestea selectează. Accentuează. Acestea încorporează o biasare. Drept urmare definițiile necesită redefiniri constante” - Wachter, M.A.M., 1990 -

Nr. crt.	Textul proiectului	Textul propus Nu dorim să formulăm un text în această etapă - ni se pare prematur. Utilizăm această coloană pentru observații și argumente	Argumentare observații/modificări propuse
p. 3	<p>CAPITOLUL II: Organizarea și funcționarea Colegiului Art. 3 Colegiul este constituit ca organizație profesională a psihologilor români cu drept de liberă practică, cu personalitate juridică, de drept privat, apolitică, autonomă și independentă, de interes public, cu patrimoniu și buget proprii, fiind unica autoritate națională cu atribuții de reglementare pentru profesia de psiholog, având și un rol de reprezentare și ocrotire la nivel național și internațional a intereselor psihologilor cu drept de liberă practică.</p>	<p>Art. 3 Înțelegem faptul că CPR este o organizație a psihologilor. Dar considerăm că și în ROFI ar fi important să se găsească o modalitate de a aminti de profesiile asimilabile celei de psiholog. Argument - psihoterapeuți pot deveni și persoane care dețin licențe în alte specialități (psihopedagogi, medici, asistenți sociali, teologi, filozofi). Considerăm că este corect și benefic ca aceasta explicitare să existe. Propunem în loc de "psihologilor români" "psihologilor (și profesiilor asimilate) din România". Argument formularea e mai incluzivă, mai cultural sensibilă. Propunem introducerea și a specificării că este "areligioasă". Argument - România este un stat laic și considerăm că este important să se specifice și acest fapt. Propunem introducerea sintagmei "fidelă principiilor practicii anti-opresive și anti-discriminatorii". Argument - afirmarea respectului și garantării acceptării grupurilor diferite de cele majoritare din societate reprezintă un importat deziderat etic.</p>	
p. 3	<p>1. ATRIBUȚIILE COLEGIULUI Art. 4 Atribuțiile generale ale Colegiului sunt prevăzute la Art. 24 din Legea 213/2004: a) asigură respectarea cadrului organizatoric pentru</p>	<p>Art. 4 b) plus Art. 6 Propunem introducerea în ROFI a ideii potrivit căreia CPR nu doar instituie standarde ci și poartă un dialog continuu cu specialiștii, entități de formare (așa cum de altminteri face și cu această ocazie - motiv pentru care am conceput prezentul document) din diferitele domenii ale profesiei (în cazul nostru privind psihoterapia) respectă standardele (suplimentare ale) formării profesionale elaborate de entitățile de referință din EU, SUA, MB și alte țări, respectiv cele internaționale.</p>	

<p>exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, b) instituie standarde de calitate a serviciilor psihologice, în acord cu evoluțiile curente ale psihologiei la nivel internațional, c) instituie un cadru și proceduri de promovare și de dezvoltare a competențelor profesionale ale psihologilor, în acord cu evoluțiile curente ale psihologiei la nivel internațional, d) instituie și promovează norme deontologice în exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, e) reprezintă interesele membrilor săi în fața autorităților publice și administrative, precum și în organismele profesionale internaționale, f) atestă dreptul de liberă practică al psihologilor și gestionează Registrul unic al psihologilor cu drept de liberă practică din România.</p>	<p>Argument - dorința CPR de a se alinia la standardele EU și din alte țări ne este clară din documentul Linii directoare ale dezvoltării profesiei de psiholog și a modalităților de evaluare și certificare a acestor competențe (10. Internaționalizare) și din textul ROFI dar considerăm că este important să apară acest angajament în ROFI, deoarece în acest document se face referire la toate domeniile profesiei.</p>
<p>p. 4 Art. 6 (1) În afara atribuțiilor prevăzute în mod expres prin lege, prin intermediul forurilor de conducere Colegiul este responsabil de asigurarea calității formării profesionale a psihologilor, după cum urmează: a. Propune Ministerului Educației liniile directoare pentru formarea de baza in profesia de psiholog in acord cu dinamica cerintelor din piata muncii, b. Acrediteaza programele universitare de formare in profesia de psiholog, c. Autorizeaza programele de formare profesionala continua de lunga si de scurta durata,</p>	<p>Art. 6 Propunem ca la punctul c) să se explicitize asemenea punctului b) ce fel de entități pot asigura aceste programe. b) Propunem de asemenea, să existe specificarea conform căreia formarea (acreditată) se poate desfășura nu doar în universități, ci și în alte contexte: "Acrediteaza programele de formare in profesia de psiholog, desfășurate la nivel universitar și la nivelul asociațiilor formatoare (ca în cazul formării în psihoterapie)"</p> <p>Propunem - definirea termenilor fundamentali cu care se operează în aceste documente. Ar fi extrem de util și elegant și în conformitate cu documente de referință similare din lume. Ne punem întrebarea dacă există o diferență la nivel cantitativ sau calitativ între ideea de program "acreditat" (punctul b) și program "autorizat" (punctele c, d, e, f)? Poate aici sunt sinonime. Credem că o formulare din care reiese că entitățile formatoare sunt acreditate, iar programele sunt autorizate sau avizate, ar fi mai clară.</p> <p>f) Înțelegem faptul că CPR de la meta-nivel, stabilește un cadru general al supervizării pentru toate domeniile de activitate ale psihologului și profesiilor asociate.</p> <p>Propunem - să se adauge specificarea potrivit căreia "CPR reglementează procesul de supervizare pentru toate treptele</p>

<p>d. Autorizeaza conferintele profesionale acreditate, e. Autorizeaza workshopurile profesionale acreditate, f. Reglementeaza procesul de supervizare profesionala pentru toate treptele profesionale, g. Reglementeaza procesul de dezvoltare personala anuala pentru toti psihologii, h. Organizează examenele naționale scrise, realizate semestrial, conform metodologiei care va fi elaborată de Comitetul Director în termen de 90 de zile de la aprobarea acestui ROFI și aprobată de Consiliul Colegiului.</p>	<p>profesionale” ținând cont de standardele și liniile directoare ale supervizării din diferite domenii de specialitate așa cum sunt reglementate de entitățile de referință (ex., APA, 2014).</p> <p>Argument - flexibilizarea cadrului de referință al CPR în direcția europeanizării, internaționalizării urmărite de CPR plus reprezintă instrumentul pentru compatibilizarea standardelor minimale care pot fi formulate la nivelul tuturor psihologilor cu standardele suplimentare a unor domenii (în cazul nostru psihoterapia). În ceea ce privește asociațiile formatoare este necesar să li se recunoască în mod explicit dreptul și totodată obligația de a asigura formarea integrală a psihoterapeutului, inclusiv a viitorilor (formator-)supervizori, aceștia având dreptul să se formeze în cadrul aceleiași asociații sau să își continue formarea în alte asociații de profil, fiind posibil transferul în cadrul aceleiași tip de model/școală (cf. EAP - TAC, 2018, p.2; EFTA-MTS, 2011, p.3).</p> <p>g) Nu este suficient de clar dacă dezvoltare personală se referă la acele credite pe care profesioniștii este necesar să le acumuleze pe parcursul unui an (caz în care considerăm că o formulare mai adecvată ar fi formare/dezvoltare profesională continuă) sau la procesul de auto-cunoaștere/dezvoltare personală. Bănuim că este valabilă prima variantă, semnalăm doar că se poate crea o confuzie. În condițiile în care totuși se referă la autocunoaștere/dezvoltare personală, dorim să accentuăm că este inutil să se petreacă anual, fragmentat (a se vedea argumentele noastre în cele ce urmează la litera h a articolului de față).</p> <p>Propunem ca printre reglementările de la Art. 6/ 1) să se specifice că reglementează și procesul de autocunoaștere/dezvoltare personală cel puțin în domeniul psihoterapiei. Argumentele noastre sunt prezentate la punctul h).</p>
<p>Art. 6 h) Propunem luarea în considerare a ideilor de mai jos în ceea ce privește cântărirea prezenței sau absenței necesității introducerii examenelor naționale (“pentru intrarea în profesie și/sau de trecere spre autonomie profesională și/sau schimbarea de treaptă profesională”) în domeniul psihoterapiei. Pe baza informațiilor la care am avut acces în cadrul documentelor proiect ale CPR, credem că nu se justifică a fi introduse în domeniul psihoterapiei.</p> <p>Nu ne situăm din start pe poziția contra-argumentării privind introducerea acestor examene în sfera psihoterapiei, dar nu am reușit să înțelegem nici din ROFI, nici din alte documente proiect ale CPR (din cauza absenței specificării, explicitării unor informații cheie):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. rațiunea acestora 2. relația dintre examinările desfășurate de universități în care se formează psihoterapeuți, asociațiile profesionale furnizoare de formare acreditate în domeniul psihoterapiei (examinări în urma cărora psihoterapeuții primesc certificatul de psihoterapeut cu drept de practică în regim de supervizare, drept de practică autonomă, dar examinările competențelor realizate în asociații pentru nivelul de calificare formator-supervizor, respectiv cu ocazia re-certificarea din 5 în 5 ani a propriilor membri) și examinarea națională, respective atestările oferite de către CPR. 	

3. relația dintre nomenclatorul utilizat de aici încolo de către CPR privind treptele de specializare, calitatea de expert și nomenclatorul utilizat în lume, inclusiv la noi în țară în domeniul psihoterapiei (practicant sub supervizare, autonom, formator, supervizor).

Neînțelegând aceste trei aspecte foarte importante este posibil ca ideile, ipotezele noastre privind aceste examene să fie eronate.

Totuși considerăm ca fiind important să vă împărtășim ideile noastre pentru ca **în cadrul acestui dialog profesional deschis de către CPR să avem posibilitatea să ne îngrijim împreună de calitatea practicii psihoterapiei și a formării în domeniu.**

În cadrul documentului proiect - Standarde de calitate ale programelor de formare profesională a psihologilor cu drept de liberă practică (p.4) se precizează faptul că:

B.2. Procesul de predare, învățare și evaluare

Procesul de predare, învățare și evaluare trebuie să fie organizat astfel încât să corespundă nevoilor de formare profesională ale cursanților și să le permită acestora să atingă rezultatele învățării declarate ale programului. Procesul de predare și învățare trebuie să fie suficient de flexibil pentru a permite niveluri diferite de pregătire ale cursanților și stiluri diferite de învățare.

Metodele de predare trebuie să cuprindă, în proporție variabilă: activități de predare directă: curs, seminar, prezentări, exerciții, activități aplicative, studiu individual, activități de tutorat, proiecte, studii de caz, activități practice, supervizare etc.

Planul de învățământ / programa de formare profesională trebuie să conțină informații relevante privind modul în care se are în vedere atingerea rezultatelor învățării declarate.

Planul de învățământ/ programa de formare trebuie să cuprindă: Numărul total de ore de formare Număr ore de curs, seminar, laborator, activitati de tutoriat, proiecte studii de caz Număr ore de practică

Activitățile trebuie să corespundă competențelor profesionale declarate de formator

Fișa programului trebuie să ofere informații privind: conținutul disciplinei, rezultatele învățării, metodele de predare și învățare, alocarea creditelor, metodele de evaluare, precondiții sau alte cerințe specifice programelor de formare profesională.

Metodele de evaluare a rezultatelor învățării pot include: examinare scrisă sau orală, rapoarte de psihodiagnostic, studii de caz, rapoarte privind activitățile practice etc.

Evaluarea rezultatelor învățării se face obligatoriu:

- După încheierea fiecărui modul (dacă este cazul),
- La finalul programului de formare prin modalități explicit formulate de furnizorul programului. (p. 4).

Propunem renunțarea la examinarea națională în domeniul psihoterapiei pe baza argumentelor nr. 1, respectiv 2, 2.1. și 2.2. prezentate în cele ce urmează.

Vom recurge la o **prezentare** (în italic) a modului în care se desfășoară formarea în domeniul psihoterapiei de la nivelul de psihoterapeut sub supervizare până la formator-supervizor în psihoterapie, conform standardelor de formare ale entităților de referință din UE, SUA, MB și cele internaționale, respectiv conform **Regulamentului de formare a asociației noastre (ATF-PF** - un regulament fundamentat de la bun început pe standardele de calitate ale entităților de referință, amendat de-a lungul timpului de mai multe ori. Am copiat la capătul acestui document copia cuprinsului acestuia). În condițiile în care aceste detalii nu prezintă interes, vă adresăm rugămintea de a citi **propunerile și întrebările noastre evidențiate prin subliniere**. Adoptăm această manieră deoarece în absența ei temerea noastră este că nu se vor putea înțelege argumentele noastre. Mai multe observații de ale noastre care privesc diferite articole se sprijină pe înțelegerea integrată a procesului de formare.

A. Formarea viitorilor psihoterapeuți cu drept de practică autonomă:

• **I-a etapă a formării în domeniul psihoterapiei (și la noi în țară) se realizează în cadrul universităților, unde viitorii participanți la formarea în domeniul psihoterapiei în cadrul programelor de studii nivel de licență își însușesc cunoștințe de bază.**

Accesul la formare (și la noi în țară) se face pe bază de licență. Eligibili sunt cei care sunt absolvenți de medicină (psihiatru), asistență socială, psihopedagogie specială, teologie și filozofie (persoanele care dețin o altă licență decât psihologia și specialitatea psihiatrie, având obligația de a parcurge un pachet de discipline în calitate de audient la facultăți de profil acreditate de ARACIS - o soluție benefică care permite dobândirea de către unele categorii profesionale a cunoștințelor de bază necesare însușirii profesiei de practician psihoterapeutic).

Argumentul nr. 1 privind renunțarea la examinarea națională - dacă această examinare la intrarea în profesie privește evaluarea cunoștințelor generale nu vedem rostul acesteia în condițiile în care psihologii și cei cu profesii asimilate au cunoștințele de bază verificate și atestate de universitățile de profil acreditate

• **A II-a etapă de formare în domeniul psihoterapiei o constituie formarea de specialitate**, adică formarea în metoda de psihoterapie specifică (fundamentată pe un singur model, - pe o familie de modele, pe mai multe familii de modele - aceasta din urmă fiind situația în unele tipuri de formări din psihoterapia sistemică -, integrativă de sine stătătoare). Formarea de specialitate la noi (asemeni unora din alte țări) se petrece în cadrul asociațiilor de profil sau/și în cadrul universităților [la nivel de masterat, doctorat din punct de vedere teoretic și metodologic -- deocamdată pentru restul elementelor programului de formare în colaborare cu asociațiile profesionale - cu posibilitatea de a dezvolta întreaga formare și în universități cu condiția, - sperăm - asigurării la nivel calitativ adecvat supervizarea și autocunoașterea/dezvoltarea personală (COAMFTE, 2018)] - însușindu-se competențe (cunoștințe, abilități, atitudini) de specialitate specifice metodelor de psihoterapie în care se formează în conformitate standardele de competență specifice școlii/modelul de psihoterapie în cauză (EAP-TAC, 2018, p.2; EFTA-MTS, 2011, p.2).

Formarea de specialitate în psihoterapie (sistemică de cuplu și familie) se sprijină pe III piloane fundamentale (EAP-TAC, 2018, p.3; EFTA-MTS, 2011, p.2-4):

- I. *Procesul de autocunoaștere și dezvoltare personală (formare cu caracter practic de natură experiențială)*
- II. *Formarea teoretico-metodologică (specifică modelului/școlii de psihoterapie în cauză)*
- III. *Procesul de supervizare a practicii clinice a psihoterapeutului practicant sub supervizare [formare cu puternic caracter integrativ sub aspect teoretico-metodologic, practic, atitudinal, care țintește clădirea și rafinarea competențelor metodă-specifice (de bază, problemă specifice, meta-competențor); aceasta este parte integrată din procesul de formare a viitorului terapeut] și procesul de supervizare ca parte integrantă a formării continue a terapeutului autonom (a se vedea secțiunea B. Formarea continuă a psihoterapeuților practicanți autonomi)*

Înainte sau în paralel cu formarea teoretico-metodologică specifică pe metodă, respectiv în paralel cu procesul de supervizare, participanții la formare parcurg un proces de autocunoaștere/dezvoltare personală.

I. Procesul de autocunoaștere și dezvoltare personală

În toate proiectele CPR de modificare a legii Psihologului din 2004 autocunoașterea/dezvoltarea personală din punctul nostru de vedere este subreglementată, în timp ce la nivel internațional, nu în mod întâmplător se pune tot mai mare accent pe acestea în formarea psihoterapeuților (EAP-CCEP, 2013, ex. Art. 1.1.7, p. 3, Art. 1.3.2., p. 4, Art. 1.5., p. 5-6), precum și pe antrenamentul abilităților de

a stabili relații profesionale de lucru, respectiv a abilităților interpersonale (EAP-CCEP, 2013, Art. 2.1., p. 6) și de auto-reflecție (EAP-CCEP, 2013, ex. Art. 2.2.3, p. 7). Un alt exemplu în acest sens, de data aceasta din sfera reglementării obligațiilor și responsabilităților psihologilor, oferă ghidul pentru practica în domeniul psihologiei dezvoltat de British Psychological Society (BPS, 2017), care evidențiază, printre altele, necesitatea de a reflecta asupra propriei practici, inclusiv prin identificarea modului în care aceasta are impact asupra vieții personale, respectiv asupra aspectelor din viața personală care ar putea avea impact asupra muncii psihologului și grija pentru propria sănătate mentală (BPS, 2017, p. 11-12).

Aceste abilități necesare pentru profesia de psiholog pot fi atinse și menținute și în viziunea noastră prin parcurgerea unui proces de dezvoltare personală și autocunoaștere profund (uneori suplimentar prin propriul proces psihoterapeutic didactic al viitorului terapeut), cât și în cadrul unui proces de supervizare complexă (în care persoana supervizată primește nu doar ghidaj teoretic, metodologic, tehnic, ci atenție și grijă din partea supervisorului ori de câte ori experiențiază dificultăți personale în procesul terapeutic sau propriul mod de funcționare interferează cu acesta).

În psihoterapia sistemică individuală, de cuplu și de familie autocunoașterea/dezvoltarea personală se poate realiza în variate moduri: în grup, psihoterapia didactică a viitorului terapeut - individuală sau familială -, numărul de ore necesare nefiind unitar reglementat, lăsându-se la aprecierea furnizorului de formare în funcție de particularitățile modelelor care fac parte din procesul de formare (EFTA-MTS, 2011, Art. 4.3.3., p. 3-4). Spre exemplificare - **participanții la formare parcurg un proces de autocunoaștere/dezvoltare personală, care este indicat să aibă minimum 250 de ore desfășurate de preferință de-a lungul a 4 ani de formare (EAP-TAC, 2018, p. 3.).**

Propunere - clarificarea în ROFI la **Art. 6/ g.** despre ce fel de proces de dezvoltare personală este vorba și introducerea unei referiri clare nu doar la formarea continuă în genere, ci și la procesul de autocunoaștere/dezvoltare personală, ceea ce este important pentru psiholog în general și necesar în cazul psihoterapeutului. Este adevărat că și autocunoașterea/dezvoltarea personală constituie una dintre modalitățile de formare profesională continuă, dar dat fiind importanța acestui demers, merită scos în evidență separat, după părerea noastră. Soluția alternativă ar fi introducerea în aceste texte a referirii la respectarea standardelor suplimentare de formare, care există în diferite domenii/specializări ale profesiei.

Argument - dezvoltarea personală este un proces și în cadrul formării este nevoie de un anumit număr de ore minime în acest sens, pentru ca cel care se formează ca psihoterapeut să se autocunoască, să poată lucra cu propriile particularități personale, să procese atingeri, traume personale în vederea dobândirii unor abilități de reflectare și reflexie, auto-analiză, în vederea extinderii capacității sale de a se putea alătura și acomoda la o mare diversitate de clienți și probleme. Acest lucru este contraindicat să se întâmple "pe fragmente mici" care răpesc caracterul procesual al fenomenului, subtilizându-i însăși esența. **Este de dorit să se întâmple periodic chiar și când terapeutul are statutul de autonom, atunci când acesta fie simte nevoia, fie i se indică la modul obligatoriu de către un supervisor.**

II. Formarea teoretico-metodologică (specifică modelului/școlii de psihoterapie în cauză)

Durata formării teoretico-metodologice în sfera psihoterapiei sistemice variază. Spre exemplificare sunt prevăzute între 500-800 de ore de formare teoretico-metodologică - EAP-TAC, 2018, p. 3; TIECP - EAP, 1996, minimum 4 - EFTA-MTS, 2011, Art. 4.2., p.2), 275 ore de contact (AFT SP, Blue Book, 2011).

III. Procesul de supervizare a practicii clinice a psihoterapeutului practicant sub supervizare

Durata procesului de supervizare în psihoterapia sistemică variază. Spre exemplu este între: 300-600 de ore de practică clinică desfășurată sub supervizare regulată, minimum 150 de ore de contact în supervizare pe o durată de cel puțin 2 ani în mod continuu, EAP-TAC, 2018, p. 3; TIECP - EAP, 1996; formare clinică de specialitate prin supervizarea muncii clinice între 1/3 și 1/5 din durată

formării specifică metodei - EFTA-MTS, 2011, Art. 4.3.2., p. 3), între 1-3 ani potrivit COAMFTE (2018).

De altminteri autocunoașterea/dezvoltarea personală este facilitată în mod continuu și în cadrul supervizării și este explicit adresată la nevoie, când se constituie într-un subiect important de investigat și facilitat și în decursul supervizării (EFTA-MTS, 2011, Art. 4.3.3., p. 3), respectiv (AFT SP, Blue Book, 2011).

Asociațiile furnizoare de formare au **obligatia** de a asigura evaluarea atât a **competențelor din sfera cunoștințelor teoretice cât și a celor din sfera practică** (dezvoltare personală/autocunoaștere, supervizarea practicii clinice - TIECP - EAP, 1996). **Sunt obligate să aibă prevăzute un sistem clar de selecție și de examinare - cu proceduri clare, transparente - pe toată durata formării și pentru certificarea tuturor nivelelor de competență** (EAP-TAC, 2018, p. 3), (AAMFT, 2004). **Obligațiile concrete în materie de evaluare la toate nivele de calificare în domeniul psihoterapiei sistemice sunt prevăzute la modul flexibil și foarte clar reglementat și în cadrul Standardelor de formare și acreditare elaborate de către Asociația de Terapie Familială din Marea Britanie - The Blue Book (2011) pentru formarea ca psihoterapeut și practicant sistemic, respectiv în The Red Book (2017) pentru formarea ca supervizor în psihoterapia sistemică și/sau practica sistemică, dar și în standardele de formare ale EFTA (MTS, 2011).**

Propunere - CPR să aibă în vedere seriozitatea și profunzimea acestor examinări în condițiile în care sunt susținute în asociațiile furnizoare de formare cu profesionalism, respectiv să aibă în vedere expertiza pe care examinarii este necesar să o aibă în sfera metodei psihoterapeutice specifice.

B. Formarea continuă a psihoterapeuților practicanți autonomi

Privește obligativitatea parcurgerii unui număr minim de ore din sfera programelor de formare profesională continuă (care pot fi de mai multe feluri: cursuri, ateliere, conferințe, supervizare etc.) în baza cărora asociațiile formatoare au obligația să analizeze portofoliul personal al membrilor lor **și să asigure re-certificarea sau nu a propriilor asociați.**

Propunem să se țină cont de reglementările entităților de referință din cadrul psihoterapiei privind formarea continuă potrivit cărora **asociațiile formatoare este necesar să aibă dreptul să examineze faptul dacă candidatul la re-certificare deține numărul de credite și ore de supervizare** necesare psihoterapeuților cu drept de practică independentă care doresc să se recertifice în cadrul asociației. (Număr de ore uneori suplimentare față de cele stipulate în documentele CPR, dar conforme cu standardele europene, americane și internaționale specifice metodei respective).

Propunem ca CPR să elibereze re-atestarea pe baza re-certificării obținute din partea asociației formatoare unde este membru candidatul, respectiv pe baza analizei portofoliului profesional și a 2 recomandări din partea a doi formator-supervizorilor din cadrul asociației în cauză.

Argument - profesioniștii din cadrul asociațiilor formatoare au obligația și posibilitatea de a evalua și din punct de vedere calitativ, nu doar cantitativ munca profesioniștilor din cadrul asociației profesionale. După ce psihoterapeutul devine **autonom** are obligația de a **recurge la supervizare, proces** care dacă nu este atomizat, fragmentat permite identificarea eventualelor dificultăți care necesită fie supervizare suplimentară, fie necesită formularea **indicației** pentru urmarea unui proces de psihoterapie personală, fie suspendarea temporară sau permanentă a activității. Totodată psihoterapeutul autonom și **benevol** poate să recurgă la acest proces deoarece **este pregătit**

pentru a identifica această nevoie la propria persoană.

Astfel și doar astfel asociațiile formatoare care respectă standardele forurilor de referință din domeniu pot să satisfacă două seturi duble de criterii (cele ale CPR și ale forurilor de referință din afara țării, respectiv cele prin care însuși CPR reglementează diferit profesia de psiholog și specializarea de psihoterapeut) și să funcționeze în manieră integrată în conformitate cu acestea. În caz contrar, asociațiile se vor confrunta cu o sciziune între normele naționale și cele europene, americane și internaționale în momentul în care trebuie să recertifice proprii membrii. Soluția în situația noastră ar putea consta în faptul ca acolo unde e justificat cerințele CPR să se constituie în criterii minimale, la care asociația formatoare să poată adăuga ceea ce este necesar din punct de vedere profesional în psihoterapie. Spre exemplificare aceeași soluție a adoptat-o și EuroPsy, organizație profesională al cărui cadrul mai general de acreditare a specialiștilor permite acordarea ulterioară a certificării specializate pe un domeniu specific, precum psihoterapia, psihologia organizațională, certificare care reflectă nivelul de competență avansat și expertiza în respectivul domeniu al practicii (EuroPsy, p. 7).

C. Formarea viitorilor formator-supervizori în cadrul metodei psihoterapiei sistemice

Liniile directoare ale EFTA-MTS (2011, p. 4) privind standardele minimale de formare ale supervisorului în psihoterapia sistemică:

- să fie realizată de practicieni, formatori special calificați
- supervizarea reprezintă parte a formării
- supervizarea este obligatorie și în cazul psihoterapeutului autonom
- supervisor în psihoterapia sistemică poate fi doar cineva care și oferă cursuri de formare profesională (teoretico-metodologice) în cadrul programelor de formare
- supervisorii fiind formatori-supervizori formați în cadrul asociațiilor

Pentru ca cineva să poată fi recunoscut ca supervisor trebuie să se formeze minimum timp de 4 ani în mod continuu și să susțină 300 de ore din următoarele activități profesionale (EFTA-MTS, 2011, Art. 5.4.-5.5., p. 4-5):

- susținerea de cursuri de formare teoretico-metodologică
- observarea supervizării asigurate de un supervisor
- susținerea de supervizare într-o varietate de setting-uri, inclusiv supervizare în grup
- supervizarea propriei practici psihoterapeutice
- dezvoltare personală și profesională
- activitate clinică timp de cel puțin 2 ani din cei 4 ani de formare.

Potrivit **TIECP - EAP** (1996), supervisorii sunt practicieni care parcurg un proces de formare ca supervisor în cadrul asociațiilor.

Argumentul nr. 2 privind renunțarea la examinarea națională în domeniul psihoterapiei - evaluarea cunoștințelor specifice metodei în care s-a format psihoterapeutul poate fi făcută la standarde de calitate adecvate de către formatorii, supervisorii asociațiilor furnizoare de formare acreditați

de colegiu. din cauza celor menționate în cele ce urmează:

2.1. Examenul național nu are cum surprinde în profunzime cunoștințele teoretico-metodologice dat fiind marea diversitate în cadrul metodelor de psihoterapie fundamentate științific, respectiv validate empiric.

De exemplu psihoterapiile sistemice (**care au la bază o altă paradigmă, o altă epistemologie chiar decât modelele de psihoterapie individuală**), respectiv abordările psihoterapeutice în care se lucrează cu cupluri sau cu membri ai familiei, dar care nu sunt de natură sistemică au o mulțime de școli/modele de sine stătătoare.

Atât la noi în țară, cât și în alte țări cei care se formează în acest domeniu pot să o facă:

- într-un mod centrat **doar** pe anumite familii de școli/modele de psihoterapie sistemică (de exemplu cele strategice, comunicaționale, structurale, sau cele psihodinamice, cele cognitive-comportamentale, cele experiențiale, cele postmoderne, respectiv integrative de sine stătătoare etc.)
- într-un mod centrat pe capacitatea de a utiliza **la modul individual diferite modele, respectiv la modul cel puțin riguros eclectic, maximum integrativ** diferite modele științific și cele empiric validate din psihoterapia sistemică
- într-un mod **model-purist** (formându-se într-o **singură metodă** din familia metodelor terapiei de familie - ceea ce este din ce în ce mai puțin prezent în lume).

Din cauza existenței în cadrul psihoterapiei sistemice individuale, de cuplu și familie a multor școli/modele în EFTA-MTS (2011) se stipulează faptul că sunt aspecte (teoretico-metodologice-tehnice, atitudinale ale terapeutului și ale formatorului-supervizorului viitorilor specialiști) care sunt **specifice metodei**, iar pe de altă parte **sunt diferențe importante de menținut în cadrul standardelor formării și între diferitele modele ale metodei** (Art. 3.2., p.2).

Nu vedem cum anume s-ar putea regăsi în cadrul unei examinări naționale capacitatea membrilor comisiei de examinare de a asigura o evaluare echitabilă în condițiile mai sus menționate. Și nici nu vedem necesitatea acestui fapt atâta timp cât asociațiile formatoare acreditate de CPR realizează această evaluare.

2.2. Examinările naționale nu au cum surprinde acele dimensiuni ale sănătății psihice, competențelor profesionale, maturității personale, care pot fi surprinse în cadrul proceselor de autocunoaștere/dezvoltare personală, respectiv supervizare desfășurate de către furnizorii de formare profesională.

Un examen național, centrat pe evaluarea cunoștințelor, considerăm că prezintă riscuri serioase și necesare inclusiv la nivelul calității profesioniștilor care activează în domeniu, prin faptul că nu permite filtrarea specialiștilor care, deși dețin cunoștințele necesare, nu au abilități, competențe personale și profesionale pentru a activa într-un domeniu, așa cum sunt acestea specificate spre exemplu în documentul aprobat la nivelul EAP care specifică acele competențe pe care un psihoterapeut european este nevoie să le dețină (CCEP-EAP, 2013; EFTA-MTS, 2011; AAMFT-CC, 2004). Considerăm că o evaluare bazată pe competențe (cunoștințe, abilități, atitudini) specifice diferitelor școli/modele de psihoterapie este imposibil de realizat printr-un examen național, din motivele menționate mai sus.

De altfel, această variantă de examinare nu ar fi în acord nici cu ceea ce actualmente propune CPR în cadrul Standardelor formării profesionale, document în care sunt menționate diferite modalități de evaluare a programelor de formare, în vederea verificării însușirii cunoștințelor de către cursanți (Standarde de calitate ale programelor de formare profesională a psihologilor cu drept de liberă practică, CPR, 2018, p. 4, p. 6, publicat online <https://www.alegericpr.ro/index.php/comunicare/4088-ordinea-de-zi-a-sedintei-comune-a-comitetului-director-si-consiliului-colegiului-psihologilor-din-romania-din-data-de-22-septembrie-2018>). Există astfel minimum o nelămurire, maximum o contradicție la nivel de conținuturi ale diferitelor documente reflectând propunerile CPR de modificare a reglementărilor în vigoare,

respectiv între ideea de examen național de verificare a cunoștințelor și examene pe care furnizorii programelor de formare le-ar organiza pentru a verifica însușirea cunoștințelor cursanților lor.

Evaluarea atât a viitorilor psihoterapeuți, cât și formarea și evaluarea viitorilor formator-supervizori constituie demersuri complexe și integrate. Pe de o parte evaluarea este continuă și formativă, pe de altă parte există perioade de evaluare sumative în urma cărora participantul la formare poate sau nu să accedă la următoarea etapă a formării sale.

Evaluarea se realizează atât sub aspect conceptual-teoretic cât și sub aspectul abilităților practice și a celor profund personale, sinele psihoterapeutului fiind un instrument terapeutic foarte important (cercetările arătând că relația terapeutică este cel mai important factor nespecific care influențează deznodământul procesului terapeutic, ex. Norcross, 2011). **În cadrul acestui demers inclusiv sănătatea psihică a terapeutului este evaluată.**

Asociațiile, institutele și universitățile în cauză este necesar să aibă dreptul la și să răspundă de evaluarea psihoterapeuților, formator-supervizor pe care le formează. Acest drept și obligație al asociațiilor formatoare reiese din toate documentele celor mai competente foruri din domeniul formării psihoterapeuților de pe Glob (EAP; WCP, APA, EFTA-MTS, 2011).

Propunem ca CPR ca organizație națională supraordonată entităților furnizoare de formare să asigure o riguroasă evaluare a asociațiilor aspirante la (re)acreditarea CPR, să realizeze o selecție reală a acestora, să dezvolte pârghii de verificare a modului de implementare a standardelor de calitate asumate de către acestea (de exemplu cu ocazia reacreditării periodice a asociațiilor). Odată ce o asociație formatoare a primit acreditarea forului național - CPR - aceasta să aibă toate drepturile (și nu drepturi parțiale) pentru a forma psihoterapeuți, formatori-supervizori atâta timp cât respectă criteriile pe baza cărora au primit acreditarea (EAP-TAC, 2018, p. 3).

Nu reiese relația dintre cele două sisteme de examinare. Cea a asociațiilor și examenul național. Poate că există o rațiune pentru introducerea acestuia din urmă, dar în acest caz este necesară explicitarea în documentele CPR atât a rațiunii, cât și a relației dintre cele două sisteme de examinare. În cazul în care examenele naționale sunt îndreptățite, utile profesiei, o soluție posibilă ar fi ca la aceste examene naționale să se poată prezenta acei candidați care sunt considerați eligibili de către asociațiile formatoare (care în urma evaluării realizate de către asociație au primit certificare).

p.5	<p>Art. 12 (2) (2) La lucrările ședințelor forurilor de conducere ale Colegiului, atunci când situația o solicită, pot participa și reprezentanți ai structurii de suport a Colegiului sau alte persoane relevante în calitate de experți și/sau consultanți. Prezența la ședința unui for de conducere a oricărei</p>	<p>Propunem clarificarea termenilor ambigui ("structura de suport", "alte persoane relevante"), respectiv definirea clară (operațională) a termenului "expert", în domeniul psihologiei (revenim cu detalii mai jos).</p>
-----	--	--

	persoane care nu este membru al aceluși for se face exclusiv pe baza aprobării de către jumătate plus unul din membrii prezenți ai forului respectiv.	
p. 5	Art. 12 (4) Colegiul va propune înființarea comisiilor de psihologie pe lângă diversele autorități ale statului, desemnând reprezentanți în aceste comisii.	Propunem - explicitarea modalității prin care se face desemnarea acestor reprezentanți și din rândul căror profesioniști vor fi aceștia, cu ce rang profesional?
p. 9	2.3.2. Atribuțiile Comitetului Director Art. 26 Principalele atribuții ale Comitetului Director sunt prevăzute la art. 33 din Legea 213/2004: a) eliberează atestatul de psiholog cu drept de liberă practică, b) elaborează Normele de avizare a metodelor și tehnicilor de evaluare și asistență psihologică și eliberează avizul metodologic pentru metodele și tehnicile de evaluare și asistență psihologică și modul de utilizare a acestora, c) propune instituțiilor abilitate cursuri și alte forme de educație continuă în psihologie și domenii relaționate, d) elaborează și actualizează periodic Regulamentul de organizare și funcționare internă a Colegiului, e) elaborează Codul deontologic al profesiei de psiholog și Codul de procedură disciplinară, asigură și urmărește aplicarea acestora, f) propune Ministerului Educației actualizarea sau, după caz, revizuirea normelor metodologice de aplicare a legii, g) întocmește, gestionează, actualizează și face public Registrul unic al psihologilor cu drept de	Propunem să se specifice în baza căror acte eliberate de către asociațiile furnizoare de formare, respectiv în baza căror acte eliberate de universități - CD al CPR eliberează atestatul de psiholog cu drept de liberă practică. În lipsa acestei specificări, asociațiile furnizoare de formare pare că nu mai au nicio relevanță. f) Propunem - ca propunerile să nu fie limitate doar la normele metodologice ci la orice acte normative care vizează profesia, după consultarea profesioniștilor (înțelegem prin asta inclusiv practicienii, așa cum ați procedat și acum). e) Asociațiile formatoare în sfera psihoterapiei au obligația de a a adera automat la Codul Etic și de Procedură a CPR din momentul în care sunt acreditate. În plus au obligația de a avea propriile lor Coduri etice și Coduri de procedură (EAP-TAC/15/1.4.1., p. 4) și au obligația și dreptul în cazul înregistrării unei plângeri de a demara propria lor investigație și de a stabili sancțiuni. Propunem specificarea faptului că asociațiile/entitățile pe lângă propriile Coduri Etice și de Procedură este necesar să adere și la Codul Etic și de procedură elaborat de CPR. Ar ține cont și de asociații această specificare. Argument - Profesioniștii au obligația de a cunoaște și de respecta atât Codurile asociației de care aparțin cât și cele naționale - ale CPR și FRP în cazul psihoterapiei - (EAP-CCEP, 2013, p.23). Asta ca în situația în care o plângere se realizează la nivelul asociației și nu la nivelul CPR, atunci aceasta să își conducă investigația obligată fiind să țină cont și de CE al CPR. În Codul de procedură etică al asociației noastre (ATF-PF) accesibil online pentru membrii din 2013/2018) avem prevăzute tipuri de abateri de o anumită gravitate pentru care am înștiința și CPR. Totodată avem stipulat faptul că dacă persoana prejudiciată consideră că nu s-a soluționat just problema pe care a semnalat-o în cadrul propriei asociații, poate să apeleze la CE a CPR. i) Propunem - printre organele în drept care ar fi sesizate să se numere și Comisia Etică a asociației formatoare. Am aprecia dacă am fi înștiințați de CE a CPR în situația în care un membru al asociației noastre ar fi subiectul cercetării disciplinare în cadrul CE a CPR.

	<p>liberă practică din România, h) mediază litigiile dintre psihologi cu drept de liberă practică, dintre aceștia și beneficiarii serviciilor psihologice, precum și dintre psihologi și angajatorii acestora, în probleme legate de exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, i) sesizează organele în drept în cazurile de exercitare ilicită a profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, j) propune nivelul taxelor pentru serviciile prestate, precum și al cotizației anuale, k) elaborează Regulamentul de Ordine Interioară (ROI), care reglementează funcționarea Secretariatului general al Colegiului, l) desemnează reprezentanții Colegiului în forurile internaționale cu care Colegiul are parteneriate de colaborare, stabilind mandatul concret al acestora și bugetul deplasărilor, m) analizează și aprobă, la propunerea președintelui sau a conducerii operative, contractele și convențiile pe care urmează să le încheie Colegiul.</p>	<p>j) În opinia noastră nu este clar dacă aceste taxe pentru serviciile prestate se referă la onorariile profesioniștilor sau la taxele pe care CPR le stabilește pentru diferite servicii. Propunem o clarificare în acest sens. În situația în care este vorba de serviciile oferite de CPR ar fi binevenită operaționalizarea acestor servicii (spre exemplu, acreditarea unor programe, rezolvarea litigiilor etc.). În cazul în care este vorba de stabilirea intervalului/plafonului minim de onorarii pentru diferite servicii oferite de specialiști, ar fi un lucru binevenit pentru a se evita concurența neloială prin practicarea unor taxe/onorarii de dumping.</p> <p>l) Propunem specificarea modului în care se face desemnarea, în manieră transparentă și selectați în baza unor criterii clare. Sau dacă explicitarea acestor criterii nu ține de ROFI, realizarea trimiterii - similar soluției adoptate în alte pasaje ale prezentului material - la forul sau documentul în care vor fi explicitate.</p>
p. 10	<p>2.4.2. Atribuțiile comisiilor de specialitate Art. 33 Atribuțiile Comisiilor de specialitate, confirm legii, sunt următoarele: c) Comisia de deontologie și disciplină urmărește respectarea Codului deontologic al profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, judecă abaterile de la prevederile acestuia și aplică sancțiuni, conform prezentei legi.</p>	<p>Aceeași propunere ca la punctul de la Art. 26/ j)</p>
p. 10	<p>Art. 37</p>	<p>Propunere - specificarea mai clară care este subiectul. obiectul controlului realizat de CPR. Este firesc să existe acest</p>

	(2) Comisia este responsabilă pentru buna derulare a activității de control și supraveghere profesională	control, nu îl contestăm, evidențiem necesitatea operaționalizării mecanismelor, dacă nu în ROFI e locul lor, atunci cu trimitere la documentul în care acestea apar. CPR ar fi benefic să identifice pârgii concrete de evaluare a activității asociațiilor formatoare în cadrul comisiilor de nivel național în perioadele în care le (re)acreditează prin mecanisme de control operaționale (alături de verificarea de dosar de acreditare, verificarea profesională a formării și evaluării realizate de către acestea, chestionarea participanților la formare, vizita la fața locului, etc.). Astfel ar putea mult mai nuanțat să exercite control asupra calității.
p. 10	Art. 38 (1) Comisia de deontologie și disciplină ia deciziile de suspendare a dreptului de liberă practică pentru psihologii care nu realizează numărul minim de credite de formare profesională continuă stabilit de Comitetul Director, precum și pentru psihologii care nu plătesc în termen cotizația anuală datorată Colegiului Psihologilor din România.	Propunem să se operaționalizeze până când poate fi suspendat acest drept și din ce moment își pierde calitatea specialiștii care ignoră obligativitatea formării continue. În baza regulamentului asociației noastre ATF-PF noi aplicăm demult măsura de a nu reacredita specialiștii autonomi care nu acumulează numărul minim de credite și numărul minim de ore de supervizare în calitate de psihoterapeuți autonomi. Am aplicat regula exmatriculării din calitatea de asociat (membru) al asociației și în situație în care cineva deși a dobândit Certificatul de psihoterapeut autonom din partea asociației noastre nu a aplicat la CPR pentru a dobândi atestatul. Obligativitatea acestui fapt e parte din Regulamentul nostru de formare. Dorim să vă propunem ca să existe un acord între CPR și asociația formatoare acreditată pe baza căruia asociația raportează la CPR lista nominală a acelor membrii care nu (mai) satisfac criteriile pentru a rămâne membrii ai asociației și în consecință nici membrii CPR. În Regulamentul nostru de formare avem stipulate condițiile în care se mai pot reînscris membrii respectiv condițiile în care își pierde calitatea de membru la modul definitiv. O colaborare între asociații și CPR în acest sens ar conduce la o coerență, la evitarea traseismului de la o asociație la alta în absența satisfacerii obligativității obținerii numărului minim de credite sau a satisfacerii numărului minim de ore de supervizare anuală.
p. 19	CAPITOLUL III: Activități profesionale reglementate Art. 75 (1) Calitatea de supervisor este obținută automat de psihologul specialist și principal. (2) Pentru exercitarea calității de supervisor, un psiholog trebuie să opteze explicit pentru înscrierea în Registrul supervisorilor, asumându-și respectarea standardelor activității de supervizare.	Dorim să semnalăm o inconsecvență între documentele proiect ale CPR - în propunerile privind Reglementarea activității de supervizare de către CPR sunt menționate o serie de competențe pe care supervisorul este necesar să le dobândească. Astfel calitatea de supervisor nu poate fi obținută automat (numai prin satisfacerea criteriilor cantitative privind obligativitatea formării continue) , ci după dovedirea însușirii unui set de competențe (cunoștințe, abilități, atitudini) specifice acestei activități, pe lângă un număr de ani de experiență profesională (7 ani de experiență, dintre care 2 ca specialist, conform propunerii CPR pentru Reglementarea activității de supervizare, CPR, 2018, p. 3). În documentul anterior citat se mai specifică, în mod corect după părerea noastră faptul că în cazul psihoterapiei atestarea ca supervisor se realizează pe baza certificatului eliberat de asociația formatoare. De asemenea, tot în acest document există un set de cerințe pe care un candidat la calitatea de supervisor este necesar să le întrunească. Aceste propuneri sunt în contradicție cu Art. 75/1 din prezentul document

	<p>(3) Comitetul Director va întocmi în termen de 90 de zile de la adoptarea prezentului Regulament standardele privind activitatea de supervizare.</p> <p>(4) Registrul supervisorilor conține toți psihologii care au calitatea de supervisor și care cer în mod explicit înscrierea în Registru.</p> <p>(5) Registrul supervisorilor este ținut la zi de Secretariatul general și este afișat pe site-ul Colegiului, împreună cu numărul de psihologi aflați în supervizare de fiecare supervisor.</p> <p>(6) Secretariatul General are obligația de a înscrie în Registru sau respectiv de a radia din Registru un psiholog care are calitatea de supervisor și care cere înscrierea în sau respectiv radierea din Registru, în termen de 15 zile de la depunerea cererii.</p>	<p>Propunem ca și în ROFI să se specifice faptul că dobândirea calității de supervisor în cadrul domeniului psihoterapiei se realizează pe baza certificării ca supervisor a specialistului din partea asociației formatoare, așa cum apare menționat și în documentul CPR care reglementează activitatea de supervizare (CPR, 2018, p.3). Argumentele noastre care nu susțin Art. 75/1, Art. 75/3 au fost prezentate detaliat în cadrul analizei Art. 6/h din prezentul document. Pentru evitarea redundanței nu le reluăm și aici.</p> <p>Considerăm că nu este specificată și clarificată relația dintre competențele de supervisor și formator. Și considerăm că este absolut necesar ca și la acest capitol CPR să nu se îndepărteze de normele entităților de referință în domeniul formării în psihoterapie și să nu ignore rolul asociațiilor formatoare în aceste procese.</p>
p. 19	<p>Art. 76</p> <p>(1) Calitatea de expert este obținută automat de psihologul specialist și principal.</p> <p>(2) Pentru exercitarea calității de expert, un psiholog trebuie să opteze explicit pentru înscrierea în Registrul experților, asumându-și respectarea standardelor activității de expertiză.</p> <p>(3) Comitetul Director va întocmi în termen de 90 de zile de la adoptarea prezentului Regulament standardele privind activitatea de expertiză.</p> <p>(4) Registrul experților conține toți psihologii care au calitatea de expert și care cer în mod explicit înscrierea în Registru.</p> <p>(5) Registrul experților este ținut la zi de Secretariatul general și este afișat pe site-ul Colegiului.</p>	<p>Art. 76/1) și 3) Dorim să semnalăm o scăpare - din punct de vedere logic un nivel de expertiză nu poate fi dobândit automat de psihologul specialist și principal, deoarece în acest caz termenul de expert nu ar avea acoperire.</p> <p>Din punct de vedere profesional considerăm că un nivel de expertiză în domeniu nu poate fi obținut doar prin parcurgerea etapelor formale și că este nevoie de condiții suplimentare, care pot fi clar operaționalizate și de evaluarea cărora în domeniul psihoterapiei să se ocupe asociațiile furnizoare de formare profesională.</p> <p>Considerăm ca fiind foarte importantă obținerea unei coerențe la nivelul cadrului general, reprezentat de ROFI, pentru ca ulterior, când se vor vota standardele, să nu existe contradicții, așa cum la ora actuală există. Suntem conștienți că este vorba de un volum imens de muncă și sunt scâpări, dar dacă le-am observat am dorit să vi le semnalăm.</p>

	<p>(6) Secretariatul General are obligația de a înscrie în Registru sau respectiv de a radia din Registru un psiholog care are calitatea de supervizor și care cere înscrierea în sau respectiv radierea din Registru, în termen de 15 zile de la depunerea cererii.</p>	
<p>p. 19</p>	<p>Art. 77 (1) Calitatea de formator este obținută automat de psihologul autonom.</p>	<p>În condițiile în care asociațiile profesionale sunt sau vor dori să se afilieze la foruri internaționale, așa cum este firesc în lumea contemporană, vor avea serioase dificultăți în a îndeplini standardele în condițiile în care la nivel național nu există un cadru suficient de flexibil pentru a nu exclude standardele respective, care pot conține cerințe suplimentare. Asociațiile care deja sunt membre în asemenea organizații funcționează după criterii și standarde de calitate care intră în contradicție serioasă cu aceste propuneri din ROFI (Art 75/1, 76/1 și 77/1).</p> <p>Considerăm că este necesar să se evite această situație.</p> <p>(1) În domeniul psihoterapiei este deosebit de inadecvat (și practic nemaîntâlnit în reglementările entităților de referință în domeniu) ca cineva să devină formator ai viitorilor specialiști în momentul în care își dobândește dreptul la practica autonomă. Această idee contravine standardelor formării ale forurilor de referință din care am exemplificat la Art. 6/ g.</p> <p>Extrem de probabil că este doar o scăpare în document, dar pentru situația în care totuși nu este, vă rugăm să luați în calcul cele ce urmează.</p> <p>Argument - faptul că cineva dobândește calitatea de practician autonom, nu înseamnă:</p> <ul style="list-style-type: none"> - formarea acelor cunoștințe, abilități, atitudini de care are nevoie un formator - nici măcar faptul că va rămâne pe piața muncii ca psihoterapeut practician - că are o experiență minimă necesară, prevăzută în legislația din sfera psihoterapiei de minimum 5 ani de practică pentru a întâlni situații cu clienții de o diversitate necesară <p>Calitatea de formator și supervizor presupune abilități complexe în domeniul psihoterapiei. Asociațiile formatoare pot avea pârghiile necesare pentru a urmări îndeaproape și procesual (nu aditiv, fragmentat) devenirea unui specialist ca formator-supervizor. În metoda noastră cineva nu poate deveni supervizor fără să fie și formator. Altfel nu este imaginabil să supervizeze.</p> <p>Dorim să semnalăm o inconsecvență - în propunerile CPR pentru standardele de calitate ale programelor de formare profesională sunt specificate o serie de criterii pe care profesioniștii este necesar să le îndeplinească pentru a deveni formatori. De asemenea, calitatea de formator poate fi obținută, conform acestor standarde, de către un profesionist aflat</p>

	<p>(2) Un psiholog care are calitatea de formator poate realiza formări creditate de Colegiu, cu respectarea normelor în vigoare, prin intermediul unei entități formatoare.</p> <p>(3) O entitate formatoare este orice persoană fizică sau juridică, care funcționează legal, indiferent de forma de organizare, în care activează cel puțin un psiholog care are calitatea de formator.</p>	<p>minim în etapa de specialist și care are un număr de ani de experiență. Pe când în ROFI art. 77/1 - psihologul autonom este automat formator. În plus dorim să semnalăm că în ceea ce privește formarea formatorilor este necesar ca acest proces să se lase la latitudinea asociațiilor formatoare, CPR verificând dacă acestea respectă standardele de formare.</p> <p>În legislația entităților de referință din domeniul psihoterapiei calitatea de formator se poate obține după minimum 5 ani de practică psihoterapeutică autonomă (EAP-TAC, 2018) prin parcurgerea unui proces de formare ca formator. Nici supervisor nu devine cineva în sfera psihoterapiei fără o riguroasă formare a sa în această treaptă, care implică responsabilități multiple atât față de clienții psihoterapeuților începători, cât și față de profesioniștii supervizați. În cadrul propunerilor pentru Standardele de formare ale CPR numărul de ani propus este de 10. Considerăm importantă la acest nivel colaborarea cu asociațiile formatoare și accentul pus pe formare alături de formatori-supervizori seniori (cei care din asociații au dreptul să formeze viitori formatori-supervizori sau parcurgerea unui training pentru a deveni formator), precum și pe experiența profesională a candidatului la statutul de formator, pentru evitarea unor situații care în opinia noastră ar fi detrimentale calității practicii profesionale, precum formarea profesioniștilor de către persoane care au calitatea de cercetători și competențe ridicate în domeniul cercetării, dar minimale abilități de ordin practic.</p> <p>Semnalăm aceste inconsecvențe în privința reglementărilor menționate în diferite documente în lucru la CPR și nevoia de a ajunge la criterii, standarde identice specificate în acestea, pentru evitarea confuziilor.</p> <p>(2) Entitatea formatoare, asociația furnizoare de programe de formare, are propriile criterii și propria metodologie de formare, examinare, formare continuă și re acreditare a formatorilor săi (care nu primesc dreptul de a fi formator la modul permanent așa cum apare exemplificat în argumentele aduse în cadrul discuției Art. 6/ g. Formatorii, supervizorii la rândul lor sunt obligați la experiență profesională și la formare continuă, respectiv recertificare.</p> <p>În propunerile CPR pentru Standardele de calitate ale programelor de formare profesională a psihologilor cu drept de liberă practică (CPR, 2018, p. 1) se menționează faptul că "O entitate de formare poate fi o universitate, asociație profesională, fundație, filială teritorială, organizație comercială, cabinet de psihologie, sau orice altă structură cu personalitate juridică, precum și orice psiholog cu drept de liberă practică." (p.1).</p> <p>Întrebare - pentru ca cineva să dețină calitatea de formator nu este necesar să aparțină de o entitate de formare?</p>
p. 20	<p>Art. 78 Psihologii au obligația de a obține, menține și dezvolta competența lor profesională, prin obținerea unui număr minim de credite profesionale de</p>	<p>Propunere - formarea continuă reflectată prin credite - este important să încurajeze atât în metoda, specialitatea în care s-a format specialistul, cât și să existe libertatea de deschidere spre alte modele, școli sau orice informații științifice fundamentate din domeniu. Propunem un procent de minimum 50% pentru metoda de psihoterapie în care și-a dobândit atestatul, dacă are mai multe atestate, atunci 50% pentru fiecare atestat.</p>

	formare continuă, acestea fiind considerate valabile indiferent de specialitatea în care au fost acumulate și de specialitatea în care psihologul este calificat.	
p. 20	CAPITOLUL IV: Dispoziții finale și tranzitorii Art. 80 (1) Încălcarea prevederilor prezentului Regulament constituie abatere disciplinară și persistența în încălcarea acestor prevederi reprezintă abatere disciplinară gravă.	Propunem specificarea - încălcarea de către cine ? de către specialiști, entități, membri comisiilor CPR?
p. 20	Art. 81 (3) Prezentul regulament se completează cu actele normative care vor fi adoptate ulterior prin decizia forurilor de conducere.	Propunem - ca și în ceea ce privește elaborarea actelor normative să permită CPR consultarea cu specialiștii Propunem - ca asociațiile să poată contacta persoane desemnate din cadrul CPR pentru a putea purta un dialog, pe teme importante, pentru a putea să clarifice unele întrebări posibile pe care le-ar putea avea și pentru a putea semnala unele propuneri sau nevoi.

În concluzie, în ceea ce privește formarea în sfera psihoterapiei - propunem respectuos comisiilor CPR să ia în considerare următoarele sugestii:

1. **definirea termenilor fundamentali utilizați în lege** (ar fi deosebit de util dacă înainte de următoarea rundă de feedback acest fapt s-ar întâmpla)
2. **armonizarea propunerilor pe același subiect descrise în diferite documente proiect**, deoarece la ora actuală încă există contradicții semnificative
3. **specificarea în ROFI a faptului că CPR asigură elaborarea unui meta-cadru suficient de flexibil** pentru ca acesta să fie **compatibil/compatibilizabil** cu **standardele de formare suplimentare specifice diferitelor domenii/specializări stipulate în reglementările entităților de referință din domenii** (în cazul nostru psihoterapia)
4. **explicitarea în cadrul ROFI a rațiunii, nevoii introducerii examenelor naționale, explicitarea relaționării dintre certificarea din partea furnizorilor de formare, examenele naționale și atestarea de către CPR** (feedback-ul oferit ar fi mult mai informat, mai la obiect dacă ar exista această informație)
5. **armonizarea concepției prezente în cadrul diferitelor documente proiect în ceea ce privește relația dintre competențe și nivele de calificare** (la ora actuală, așa cum am arătat în prezentul feedback, în percepția noastră există descrieri contradictorii ale acestora în cadrul diferitelor documente ale CPR) și totodată **accesarea la o coerență în ceea ce privește relația dintre nivelele de calificare ale psihologilor și psihoterapeuților** (la ora actuală există contradicții încă între documente privind acest fapt).

6. **selectarea de către CPR pe baza unor criterii operaționale, transparente a asociațiilor profesionale și universităților pe care le acreditează. Asigurarea evaluarea asociațiilor formatoare și universităților în cadrul comisiilor de nivel național în perioadele care preced reacreditarea pe baza mai multor criterii** (alături de evaluarea dosarului, vizită la sediul asociației, verificarea documentelor interne privind formarea, solicitare de feedback de la participanții la programele de formare)
7. **CPR să stabilească în termeni operaționali jurisdicția în materie de control pe care o pot deține filiale și mecanismele concrete de exercitare a ambelor controale.**

Bibliografie selectivă:

- Aherne, D., Smith, L., Whelan, N., Hickey, L., Kirwan, C. și Coffey, A.M. (2018). Comparing competencies of a psychotherapist with those of a psychologist specialising in psychotherapy, în *European Journal of Psychotherapy & Counselling*, pp. DOI: 10.1080/13642537.2018.1495244, pp. 1-18
- Aherne, L. și McElvaney, R. (2016) A call for dialogue: psychotherapists and psychologists specialising in psychotherapy, *European Journal of Psychotherapy & Counselling*, 18:1, 58-74, DOI: 10.1080/13642537.2015.1130076
- American Association for Marriage and Family Therapy (AAMFT, 2004). Marriage and Family Therapy Core Competencies@ [https://www.aamft.org/Documents/COAMFTE/Accreditation%20Resources/MFT%20Core%20Competencies%20\(December%202004\).pdf](https://www.aamft.org/Documents/COAMFTE/Accreditation%20Resources/MFT%20Core%20Competencies%20(December%202004).pdf)
- American Psychological Association. (2014). Guidelines for Clinical Supervision in Health Service Psychology. Retrieved from <http://apa.org/about/policy/guidelines-supervision.pdf>
- Colegiul Psihologilor din România (CPR, 2018). Hotărârea din 22.09.2018 a Consiliului Colegiului Psihologilor din România privind reglementarea activității de supervizare profesională în psihologie, https://www.alegericpr.ro/images/files/sedinta_comuna_CD_CC_22092018/6._Proiect_Hotărâre_CC_Reglementarea_activității_de_supervizare_profesională_în_psihologie_coordonator_proiect_Cătălin_Nedelcea_varianta_revizuită_în_urma_feedback-urilor_.pdf
- Colegiul Psihologilor din România (CPR, 2018). Standarde de calitate ale programelor de formare profesională a psihologilor cu drept de liberă practică, https://www.alegericpr.ro/images/files/sedinta_comuna_CD_CC_22092018/5._Proiect_de_modificare_a_Standardelor_de_calitate_ale_programelor_de_formare_profesională_a_psihologilor_cu_drept_de_liberă_practică_propunere echipă desemnată_varianta_revizuită.pdf
- Commission on Accreditation for Marriage and Family Therapy Association (COAMFTE, 2018). Accreditation Standards Graduate & Post-Graduate Marriage and Family Therapy Training Programs Version 12.0, Published August 2017, Effective January 1, 2018
- European Association of Psychotherapy (EAP) (2013). The Core Competencies of A European Psychotherapist (CCEP), accepted at the EAP AGM, Moscow, July, 2013; http://www.europsyche.org/download/cms/100510/Final-Core-Competencies-v-3-3_July2013.pdf
- European Family Therapy Association (EFTA) Minimum Training Standards A. Guidelines for training family and systemic therapists and supervisors at the European level (2011) - (EFTA-MTS, 2011). **Notă 1.2** EFTA este recunoscută de Asociația europeană pentru psihoterapie (EAP) drept organizația de

acreditarea la nivel European în domeniul terapiei de familie și terapiei sistemice de familie (EWAO- European Wide Accrediting Organisation) for family and systemic therapy. p. 1

Norcross, J.C. (2011). Psychotherapy Relationships that Work, Oxford University Press, New York;

Pilling, S., Roth, A., Stratton, P. (2010). The competences required to deliver effective Systemic Therapies, pp. 1-27

Pritz, A. și Colden (2009). Template for a National Psychotherapy Law (TNPT), EAP Board, Wien

Slavkovic, I. (2018). Training Accreditation Committee (TAC) of Training Institutes for ECP Award Procedures document, European Association of Psychotherapy, Wien, ([EAP-TAC, 2018](#))

The Association for Family Therapy and Systemic Practice (2017). The Red Book Training Standards and Requirements for Systemic Supervisors and Supervision Training Courses, 3rd Edition

The Association for Family Therapy and Systemic Practice (2017). The Blue Book Training Standards and Requirement for Family and Systemic Practice and Family and Systemic Psychotherapy, 3rd Edition (revised 2007 and correction to Section 5,D,3 in 2011)

The British Psychological Society (BPS; 2017). Practice Guidelines, 3rd ed., [https://www.bps.org.uk/sites/bps.org.uk/files/Policy%20-%20Files/BPS%20Practice%20Guidelines%20\(Third%20Edition\).pdf](https://www.bps.org.uk/sites/bps.org.uk/files/Policy%20-%20Files/BPS%20Practice%20Guidelines%20(Third%20Edition).pdf)

The World Council for Psychotherapy (2007). The World Certificate for Psychotherapy (WCPC) - <http://www.worldpsyche.org/cms-tag/121/world-certificate-for-psychotherapy-wcpc>

van Deurzen, E., Tanatam, D., Zerbetto, R., Bartuska, H. și Meignant, M. (1996). The Implementation of the European Certificate for Psychotherapy. Criteria and procedure for its award - ECP - (IECP), Rome (Approved by the Governing Board of the European Association for Psychotherapy and adopted at the General Assembly of the EAP)

Prezentul document

- a fost elaborat de către dr. Školka Enikő (președinte al Comisie Profesionale) și lector. univ. dr. Costea-Bărluțiu Carmen (președinte al Comisiei Etice)
- a fost lecturat și însoțit de feedback din partea colegului nostru căruia îi mulțumim și pe această cale - psiholog principal Antal Attila (președinte al ATF-PF).

Vă adresăm respectuos mulțumiri pentru parcurgerea observațiilor, propunerilor, argumentelor noastre.

Număr de înregistrare 61/25.10.2018

Dr. Školka Enikő

Lector univ. Dr. Costea-Bărluțiu Carmen

Cluj-Napoca